

فرهنگ سلامت و حقوق شهروندی

لیلا فرجامند

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فرهنگ سلامت و حقوق شهروندی

تالیف:

لیلا فرجامند

دانش آموخته رشته مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران شمال

انتشارات موجک

سرشناسه: فرجامند، لیلا، ۱۳۵۳ -

عنوان و نام پدیدآور: فرهنگ سلامت و حقوق شهروندی / تالیف لیلا فرجامند.

مشخصات نشر: تهران: انتشارات موجک، ۱۴۰۰.

مشخصات ظاهری: ۱۶۱ ص.: جدول.

شابک: ۱-۳۵۳-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸، ۶۲۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: کتابنامه.

موضوع: سلامت پروری -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی

Health promotion -- Social aspects -- Iran: موضوع

موضوع: بهداشت همگانی -- ایران -- جنبه‌های اجتماعی

Public health -- Social aspects -- Iran: موضوع

موضوع: حقوق مدنی -- ایران

Civil rights -- Iran: موضوع

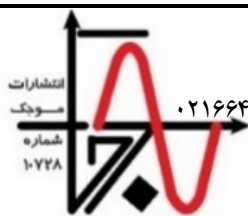
موضوع: آموزش و پرورش -- ایران -- جنبه‌های زیست محیطی

Education -- Environmental aspects -- Iran: موضوع

رده بندی کنگره: RA ۴۲۷/۸

رده بندی دیویی: ۶۱۳

شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۳۸۵۴۷

انتشارات موجک

واتساپ: ۰۹۳۶۳۰۳۱۲۵۸ کانال: telegram.me/mojak1

تلفن مرکز پخش: ۰۲۶۳۲۷۰۵۳۱۸ - ۰۲۶۳۲۷۲۱۸۱۹ - ۰۲۶۶۱۲۷۵۹۳ - ۰۲۱۶۶۴۲۹۷۳۳

ایمیل: mojakpublication@yahoo.com

سایت: www.mojak.ir

عنوان: فرهنگ سلامت و حقوق شهروندی

تالیف: لیلا فرجامند

مشخصات ظاهری: ۱۶۱ صفحه، قطع وزیری

چاپ اول: تابستان ۱۴۰۰، تیراژ: ۵۰۰ جلد

قیمت: ۶۲۰۰۰۰ ریال، شابک: ۱-۳۵۳-۹۹۴-۶۰۰-۹۷۸

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر برای انتشارات موجک محفوظ است. هیچ شخص حقیقی و حقوقی حق چاپ

و تکثیر این اثر را به هر شکل و صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و ... را ندارد. متخلفین به موجب بند ۵ ماده

قانون حمایت از ناشرین تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

پیش‌گفتار..... ۱

فصل اول: کلیات ۳

۱-۱ مقدمه ۳

۲-۱ اهمیت و ضرورت سلامت ۱۲

۳-۱ اهمیت و ضرورت حقوق شهروندی ۱۴

فصل دوم: فرهنگ ۲۱

۱-۲ مقدمه ۲۱

۲-۲ تعاریف و مفاهیم فرهنگ ۲۲

۳-۲ تشبیه درخت فرهنگ ۳۱

۴-۲ سطوح فرهنگ سازمانی از نظر شاین ۳۱

۵-۲ ویژگی‌های فرهنگ ۳۱

۶-۲ ویژگی‌های کلان فرهنگ ۳۴

۷-۲ کارکردهای فرهنگ ۳۴

۸-۲ ویژگی‌های فرهنگ ایرانیان ۳۵

۹-۲ ارزش‌های حاکم بر جامعه ۳۶

۱۰-۲ دین و مذهب ۳۷

- ۱۱-۲ زبان ۳۷
- ۱۲-۲ خانواده و حفظ آبرو ۳۹
- ۱۳-۲ نگرش بی‌اعتمادی به بیگانگان ۳۹
- ۱۴-۲ ایستارها و باورها ۴۱
- ۱۵-۲ غرب ستیزی و توطئه‌گری بیگانه ۴۱

فصل سوم: سلامت ۴۳

- ۱-۳ مقدمه ۴۳
- ۲-۳ تعریف سلامت ۴۴
- ۳-۳ نظریه‌ها و مدل‌های سلامت ۴۵
- ۴-۳ نظریه‌های سلامت ۴۶
- ۱-۴-۳ نظریه آنومی اجتماعی دورکیم ۴۶
- ۲-۴-۳ نظریه بیسازمانی اجتماعی ۴۷
- ۳-۴-۳ نظریه کنش اجتماعی تالکوت پارسونز ۴۷
- ۴-۴-۳ نظریه گودمن ۴۸
- ۵-۴-۳ نظریه زیمل ۴۸
- ۶-۴-۳ نظریه کوینی ۴۹
- ۷-۴-۳ نظریه کلمن ۴۹
- ۵-۳ مدل‌های مراقبت بهداشتی ۴۹
- ۶-۳ نقش عوامل محیطی در سلامت ۵۱
- ۷-۳ سلامتی و حس مکان ۵۳
- ۱-۷-۳ کیفیت‌های مولفه عملکردی ۵۳
- ۲-۷-۳ کیفیت‌های مولفه تجربی-زیباشناختی ۵۳
- ۳-۷-۳ کیفیت مولفه زیست محیطی ۵۴
- ۸-۳ سلامتی و طبیعت ۵۵

۵۵	۱-۸-۳ طبیعت و آرامش روان.....
۵۶	۲-۸-۳ طبیعت و درمان.....
۵۶	۳-۸-۳ نظریه تکامل.....
۵۶	۴-۸-۳ دید به طبیعت.....
۵۷	۵-۸-۳ نمادگرایی در طبیعت.....
۵۷	۶-۸-۳ تصویر طبیعت.....
۵۷	۹-۳ سلامتی و شفابخشی.....
۵۹	۱۰-۳ شفابخشی طبیعت و سلامتی.....
۶۰	۱۱-۳ نقش عوامل فرهنگی و اجتماعی در سلامت.....
۶۵	۱۲-۳ ریشه‌های عوامل فرهنگی در آسیب‌های روانی.....

۶۹ فصل چهارم: فرهنگ سلامت و حقوق شهروندی.....

۶۹	۱-۴ مقدمه.....
۷۱	۲-۴ فرهنگ سلامت.....
۷۲	۳-۴ دامنه‌های آمیخته مبتنی بر شواهد برای ساخت فرهنگ سلامت.....
۷۷	۴-۴ توصیه‌هایی برای تحقیقات آینده جهت حفظ فرهنگ سلامت.....
۷۸	۵-۴ سیاست‌های عدالت سلامت و اقدامات پژوهشی برای پیشبرد فرهنگ مشترک بهداشت.....
۸۱	۶-۴ سلامت و حقوق شهروندی.....
۸۲	۷-۴ تعریف حقوق.....
۸۲	۸-۴ مفهوم شهروندی.....
۸۴	۹-۴ سیر تاریخی طرح حقوق شهروندی.....
۸۵	۱۰-۴ پیشینه حقوق شهروندی در ایران.....
۸۸	۱۱-۴ منشور جهانی حقوق شهروندی.....
۹۰	۱۲-۴ تعریف حقوق شهروندی.....
۹۲	۱۳-۴ تعریف حقوق سلامت.....

- ۹۴-۴ حقوق سلامت در قوانین داخلی ۹۴
- ۹۴-۴ حقوق سلامت در قانون اساسی ۹۴
- ۹۵-۴ حقوق سلامت در سند چشم انداز بیست ساله ۹۵
- ۹۶-۴ حقوق سلامت در قانون برنامه چهارم توسعه ۹۶
- ۹۹-۴ حقوق سلامت در قانون برنامه پنجم توسعه ۹۹
- ۹۹-۴ توسعه مشترک فناوری نوآوری با کاربران نهایی ۹۹
- ۲۰-۴ ایجاد هم افزایی در میان ذینفعان برای تقویت رفاه در محیط کار: سهم مشاغل / شرکت‌ها
و امکانات بهداشتی ۱۰۱
- ۲۱-۴ سازمان بهداشت جهانی و راهبرد جهانی سلامتی برای همه ۱۰۵

فصل پنجم: نقش آموزش و پرورش در سلامت افراد جامعه ۱۰۷

- ۱-۵ مقدمه ۱۰۷
- ۲-۵ تعریف آموزش و پرورش ۱۰۸
- ۳-۵ ماهیت آموزش و پرورش ۱۱۱
- ۴-۵ کارکردهای آموزش و پرورش ۱۱۲
- ۱-۴-۵ کارکردهای فرهنگی ۱۱۲
- ۲-۴-۵ کارکردهای اجتماعی ۱۱۴
- ۳-۴-۵ کارکردهای اقتصادی ۱۱۵
- ۵-۵ اهداف آموزش و پرورش ۱۱۶

منابع ۱۱۹

- منابع فارسی ۱۱۹
- منابع لاتین ۱۳۹

پیش‌گفتار

امروزه یکی از محورهای اساسی و مهم ارزیابی سلامتی جوامع مختلف که نقش مهمی در تضمین پویایی و کارآمدی هر جامعه ایفاء می‌کند و تابعی از عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی و ... می‌باشد. برخورداری جامعه از سلامت اجتماعی است. به‌زعم گلداسمیت سلامت اجتماعی «ارزیابی رفتارهای معنی‌دار مثبت و منفی فرد در ارتباط با دیگران» می‌باشد و آن را یکی از اساسی‌ترین شاخص‌های سلامت هر کشوری معرفی می‌کند، که منجر به کارا بودن فرد در جامعه می‌گردد (لارسون، ۱۹۹۶: ۲۸۵). فقدان سلامت اجتماعی، حاصل عدم جذب افراد در چارچوب‌های اجتماعی و در نتیجه عدم جامعه‌پذیری صحیح آن‌هاست. بنابراین سلامت اجتماعی عامل مهمی در کنترل آسیب‌ها و مسائل اجتماعی و حفظ نظم اجتماعی و در نهایت تأمین امنیت اجتماعی است (سام‌آرا، ۱۳۸۸: ۱۰).

جامعه ایران جامعه‌ای است که به سمت رشد و توسعه شهرنشینی رشد شتابانی دارد، تقویت پدیده اجتماعی سلامت همگانی و شاخه‌های متعدد آن در جامعه یکی از مطالبات اساسی شهروندان می‌باشد. در راستای گسترش این مطالبه و فرایند اجرایی و عملکردی این پدیده در سطح جامعه دولتمردان، برنامه ریزان قانون‌مدار، مدیران شهری، متولیان امور فرهنگی و امنیتی در حاکمیت، همراه با فعال نمودن بخش‌های خصوصی، سازمان‌های غیردولتی و شهروندان گام‌های اساسی را باید در بسترسازی پایدار سلامت اجتماعی و گسترش مشارکت در تقویت شاخص‌های آن به صورت اساسی و جدی بردارند و در راستای توسعه پایدار این پدیده اجتماعی و فرهنگی با استفاده از هرگونه راهبرد و راهکار قانونی و اسلامی شهروندان را به سمت فرایند نهادینه سازی رفتارها و فعالیت‌هایی که منجر به تقویت این شاخص در سطح جامعه از جمله کلان‌شهرهای بزرگ خواهد شد، ترغیب و تشویق نمایند.

کتاب حاضر با هدف آشنایی خوانندگان با مباحث مرتبط با شایستگی‌های نیروی انسانی و عملکرد مدیریت منابع انسانی، طی پنج فصل به شرح زیر تدوین و تنظیم شده است:

فصل اول به کلیات اختصاص دارد.

فصل دوم پیرامون فرهنگ نگاشته شده است.

در فصل سوم پیرامون سلامت، مطالبی ارائه شده است.

فصل چهارم به فرهنگ سلامت و حقوق شهروندی اختصاص دارد.

فصل پنجم نیز به نقش آموزش و پرورش در سلامت افراد جامعه اختصاص دارد.

لیلا فرجامند

تابستان ۱۴۰۰

The Culture of Health and Citizenship Rights

Leila Farjadmand

امروزه یکی از محورهای اساسی و مهم ارزیابی سلامتی جوامع مختلف که نقش مهمی در تضمین پویایی و کارآمدی هر جامعه ایفاء می‌کند و تابعی از عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی و... می‌باشد. برخورداری جامعه از سلامت اجتماعی است. به‌زعم گلداسمیت سلامت اجتماعی «ارزیابی رفتارهای معنی‌دار مثبت و منفی فرد در ارتباط با دیگران» می‌باشد و آن را یکی از اساسی‌ترین شاخص‌های سلامت هر کشوری معرفی می‌کند، که منجر به کارا بودن فرد در جامعه می‌گردد. فقدان سلامت اجتماعی، حاصل عدم جذب افراد در چارچوب‌های اجتماعی و در نتیجه عدم جامعه پذیری صحیح آن‌هاست. بنابراین سلامت اجتماعی عامل مهمی در کنترل آسیب‌ها و مسائل اجتماعی و حفظ نظم اجتماعی و در نهایت تأمین امنیت اجتماعی است.

